

Міністерство освіти і науки України

**Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

**МАТЕРІАЛИ
VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ
ПЕДАГОГІЧНИМ ПРОЦЕСОМ»,
присвяченої вшануванню пам'яті
Полторака Валентина Семеновича,**

26-28 травня 2021 р.

м. Одеса

УДК: 371.11
ББК: 72+74.58

Рекомендовано до друку Вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського» (протокол № 13 від 24.06.2021 р.)

Рецензенти:

Койчева Тетяна Іванівна, доктор педагогічних наук, професор
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Савченко Лариса Олексіївна, доктор педагогічних наук, професор
Криворізького державного педагогічного університету

ISBN 978-966-927-770-1

Теорія та практика управління педагогічним процесом : матеріали VI
міжнародної науково-методичної конференції, присвяченої вшануванню
пам'яті Полторака Валентина Семеновича, м. Одеса, 26-28 травня 2021 року /
відп. за вип. А. В. Полторак – Одеса: Астропринт, 2021.

До збірника увійшли матеріали VI міжнародної науково-методичної
конференції «Теорія та практика управління педагогічним процесом»,
присвяченої вшануванню пам'яті видатного педагога-вченого Полторака
Валентина Семеновича, яка відбувалася у Державному закладі
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського» 26-28 травня 2021 року.

Матеріали конференції відображають науково-дослідницькі та
методико-орієнтовані підходи щодо організації управлінсько-
функціональних аспектів науково-дослідної роботи в освітніх закладах.

Збірник призначений для магістрантів, аспірантів, викладачів,
науковців і керівників закладів освіти.

Відповідальність за достовірність наведених у публікаціях фактів
несуть автори статей. Наукові статті друкуються за авторськими варіантами.

© Державний заклад «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського», 2021

© Колектив авторів, 2021

ЗМІСТ

<i>Бартенєва І.О.</i> АТЕСТАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ЯК СКЛАДОВА УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМ ПРОЦЕСОМ	6
<i>Вершинін В. М.</i> ВИКОРИСТАННЯ СПАДЩИНИ КЛАСИЧНОГО ЖИВОПИСУ КИТАЮ В ЕКОЛОГІЧНОМУ ПЛАКАТІ: ФОРМУВАННЯ ГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ХУДОЖНЬОГО НАПРЯМКУ	8
<i>Вітрук О.А.</i> ФОРМУВАННЯ ПІДПРИСМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ	11
<i>Васильонук К.М., Сисоєва І.О.</i> ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ДЕКОРАТИВНО- ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА	14
<i>Волошина А.О.</i> СТВОРЕННЯ УМОВ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ	16
<i>Дарманська І.М.</i> ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	19
<i>Катинська Л.Л.</i> ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕХНОЛОГІЇ»	21
<i>Павлішена Л.В.</i> ТЮТОРСЬКИЙ СУПРОВІД СТУДЕНТІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	27
<i>Петухова І.О.</i> ДО ПИТАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗМІСТУ ОСВІТИ ВИМОГАМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОСОБИСТОСТІ	29

професійній діяльності, допомогти магістранту віднайти внутрішні ресурси для особистісно-професійного росту.

Список використаних джерел

1. Савельев В.А. Тьюторское сопровождение в профессионально-педагогическом образовании на уровне магистратуры. *Вестник Южно-Уральского государственного гуманитарно-педагогического университета*. 2013. № 12. С. 89–96.

ДО ПИТАННЯ ВІДПОВІДНОСТІ ЗМІСТУ ОСВІТИ ВИМОГАМ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОСОБИСТОСТІ

Петухова Ірина Олексіївна

викладач-стажист кафедри образотворчого мистецтва Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Ефективність педагогічної діяльності визначається значною мірою методом викладання, як способом, «інструментом» здійснення цієї діяльності. Методи складаються під впливом різноманітних об'єктивних та суб'єктивних обставин, які визначаються соціальним замовленням.

Весь досвід світової педагогічної думки свідчить, що серед множини шкіл течій можна виділити два напрями. Один з них – авторитарний, репресивний – являє собою командну, імперативну педагогіку, що жорстко регламентує суб'єктно-об'єктні відношення між учасниками освітнього процесу. Інший визначає в якості основи процесу навчання та виховання педагогіку співробітництва, мета якої – розвиток особистості.

Зміст освіти є одним з основних засобів розвитку особистості та формування її базової культури. Педагогічна наука виділяє такі підходи до визначення сутності змісту освіти:

1. Знанієво-орієнтований.
2. Особистісно-орієнтований.

Знанієво-орієнтований підхід традиційної педагогіки орієнтований на реалізацію переважно освітянських функцій закладів середньої освіти, визначає зміст освіти як сукупність систематизованих знань, умінь і навичок, поглядів і переконань, а також певний рівень розвитку пізнавальних сил та практичної підготовки, досягнутої в результаті навчально-виховної роботи.

Особистісно-орієнтований підхід до сутності змісту освіти визначає його як педагогічно адаптовану систему знань, навичок та умінь, досвіду творчої діяльності та досвіду емоційно-вольового відношення, засвоєння якої було призначено для забезпечення формування всебічно розвитої особистості, підготовленої до відтворення (збереження) та розвитку матеріальної та духовної культури суспільства.

В умовах гуманізації освіти особистісно-орієнтований підхід до змісту освіти все більш затверджується та знаходить відображення в працях І. Я. Лернера, М. Н. Скаткіна, В. С. Ледньова, Б. М. Бим-Бада, А. В. Петровського та ін.

Особистісно-орієнтований зміст освіти спрямований на розвиток цілісної людини: її природних особливостей (здоров'я, здатності мислити, відчувати); її соціальних якостей (бути громадянином, працівником) та властивостей суб'єкта культури (свободи, гуманності, духовності, творчості).

Ідея розвитку цілісної людської особистості не нова. В епоху Відродження і 18-19 ст., у зв'язку з ствердженням ідей гуманізму, з'являються концепції цілісного розвитку особистості та спроби їх реалізації. Це підтверджують «Школа радості» В. Де Фельтре, теорія вільного фізичного і розумового розвитку; теорія вільного виховання Ж. Ж. Руссо. У сучасних умовах ідея розвитку цілісної людської особистості стає детермінуючою та визначальною у змісті сучасної освіти. Розглядаючи зміст освіти як один із засобів розвитку особистості, необхідно відмітити, що в педагогічній теорії та практиці однією із складних та ключових проблем є розвиток особистості в спеціально організованих умовах.

Сучасна педагогіка розглядає особистість як одне ціле, в якому біологічне невід'ємне від соціального на відміну від біологічної (З. Фрейд), соціологічної і біосоціальної теорій розвитку особистості.

Л. С. Виготський визначає особистість як цілісну психічну систему, яка виконує певні функції і виникає у людини, щоб обслуговувати ці функції. Основні функції особистості – творче засвоєння суспільного досвіду і включення людини в систему суспільних відношень. Особистість існує, проявляється і формується у діяльності і спілкуванні.

Людська діяльність у будь-якій формі реалізує собою поперед усього одвічну здатність одухотворення оточуючої людину і доцільно перетворюваної ним реальності, у тому числі власного буття.

Актуальним для людства став перехід від розуміння людини як *homo habilis* (людина розумна) до розуміння її як *homo ludens*, *homo pictor* (людина граюча, людина-художник, людина, що створює образи). Ми маємо справу з процесами, що межують з переміною менталітету суспільства й індивіда, процесами, що знаменують перехід людства від техногенної до антропогенної цивілізації, в якій ключову роль будуть грати творчі потенціали людини.

За В. О. Сластьоніним, людина – це система динамічна, що стає особистістю і проявляється в цієї якості в процесі взаємодії з оточуючим середовищем. Тому з точки зору структури змісту освіти повноти картини можна досягти лише при умові, якщо особистість буде представлена в її динаміці. Необхідною умовою для успішного розвитку особистості є учіння як головний вид діяльності поряд із трудовою, ігровою, суспільною. Отже, діяльність особистості виступає детермінантой змісту освіти.

У свою чергу, Л. С. Ледньов визначає зміст освіти як зміст організованої діяльності учнів, основу якої складає досвід особистості.

На підставі вище сказаного і беручи до уваги, що освітянсько-виховна діяльність будується на основі ряду принципів, можна виділити особистісно-орієнтовані принципи для розгляду специфіки змісту освіти.

1. Принцип цінності особистості та її унікальності. Його сутність полягає у визнанні самоцінності особистості кожного, хто навчається, неповторності його індивідуальності та здатностей і, відповідно, у ствердженні необхідності побудови освітянського процесу, який орієнтований на максимальний розвиток цієї індивідуальності.

Цей принцип у кінцевому результаті задає максимально індивідуалізований навчально-виховний процес, який реалізується у гнучких навчальних планах і програмах.

2. Принцип пріоритету особистісного розвитку.

Процес особистісного розвитку виступає як головна ланка освітянського процесу. При такому підході навчання виступає лише як засіб розвитку особистості, а не як самостійна ціль. Принцип припускає орієнтацію на внутрішню, а не зовнішню (відмітка, заохочування, уникнення покарання) мотивацію навчання, свободу вибору того, хто навчається, області докладання зусиль у процесі професійної підготовки, всієї своєї життєдіяльності. Цей принцип у собі містить наступні принципи:

2.1. Принцип емоційно-ціннісної орієнтації освітянського процесу, що припускає єдність емоційної, когнітивної та мотиваційно-вольової сфер особистості в педагогічному процесі. Це забезпечується як підтримкою особливої системи міжособистісних відношень, камерністю спілкування, так і спеціальною побудовою навчальних планів і програм.

2.2. Принцип співпраці, творчого підходу та демократизму (демократичність, відкритість, гласність у прийнятті рішень та оцінюванні ефективності роботи учасників освітнього процесу; творча співпраця учасників освітнього процесу, пріоритет творчих методів і стилю роботи).

Специфіка змісту освіти визначає форми організації педагогічного процесу. Домінуючим, поряд із класно-урочною системою та лекційно-семінарською, є індивідуальне навчання та виховання. Безперечно, зміст навчання, що спрямований на розвиток і

зріст особистості, повинен урахувати національні особливості мистецтва і впливати на емоційно-ціннісні орієнтації особистості.

У відповідності до концепції художньої освіти як базової системи естетичного розвитку і з урахуванням змісту Державного освітнянського стандарту освіти в галузі мистецтва можна сформулювати такі завдання:

1. Формування цінісно-емоційного відношення до національної спадщини шляхом опанування культури.

2. Активізація художньо-естетичного розвитку і творчої діяльності тих, кого навчають, потребу в освіті засобами національної спадщини.

3. Поглиблення знань тих, кого навчають, про різноманітність форм прояву мистецтва, про специфіку її впливу на людину, про вираз у мистецтві народної художньої творчості, про взаємовплив і взаємопроникнення культур різних народів.

4. Ознайомлення з найбільш відомими творами професійної та самодіяльної творчості, з діяльністю центрів культури, відомими виконавчими колективами.

5. Надання представлення про способи художньої діяльності, про джерела та традиції, про національні види фольклору, стильові особливості мистецтва, своєрідність національного виконання.

У вимогах до рівня підготовки тих, кого навчають, переважними формами, що передбачають прояв їх творчості, моральний та художньо-естетичний розвиток, є:

1. Вміння виразити морально-естетичний зміст творів у різних формах творчої діяльності на занятті та позакласних заняттях (конкурси, свята тощо).

2. Прояв потреби в самоосвіті з мистецтва та її удосконалені, у складанні домашньої бібліотеки з різних напрямків мистецтва.

3. Засвоєння кращих національних зразків професійної творчості.

У відповідності до вищевикладених завдань учитель визначає вибір творів, спираючись на визначення цілі своєї педагогічної

діяльності та свій художній смак, виходячи зі своїх переконань про значущість матеріалу у формуванні особистісних якостей тих, кого навчають.

Зміст мистецької освіти, що містить в собі цілісну систему морально-естетичних оцінок, відношень у багатьом сприяє особистісному зросту, рішенню задач самовиховання, самовираження, саморозвитку та самоствердження.

Таким чином, у світі гуманізації сучасної освіти домінуючим стає особистісно-орієнтований підхід до сутності змісту освіти; детермінантою освіти є діяльність особистості; специфіка змісту музичної освіти визначається зверненням до культурних традицій, впровадженням їх у процес навчання, що дає можливість тим, хто навчається, відчувати культурну спадщину свого народу, культурні коріння якого живлять свідомість підростаючого покоління і представляють загальнолюдські цінності у душі нації.

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС ЯК ОБ'ЄКТ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ Й УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Пислярь Олександра Олегівна

*аспірантка кафедри педагогіки, психології та освітнього
менеджменту ім. Є. Петухова Херсонського державного
університету, м. Херсон, Україна*

Необхідність наукового підґрунтя управління у сфері освіти призвела до виникнення міждисциплінарної науки освітнього менеджменту, розвиток якої тільки набирає обертів, усе більше уваги приділяється теоретичному осмисленню специфіки галузі та концептуалізації. Складнощі полягають у недосконалої законодавчої бази та правового забезпечення управління освітою, історичні передумови розвитку освітньої галузі, менталітет. Аналіз поняттєво-категоріального апарату менеджменту в освіті дозволяє виокремити поняття, які використовуються у методичній і науковій